

ЦЕНИ НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ЗЕМЯ И АРЕНДАТА В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

Цени на сделките със земеделска земя в Република България през 2020 година

През 2020 г. средната цена на сделките с ниви в България достига 1 042 лв. за един декар, което е с 1.0% по-малко в сравнение с 2019 година. Средната цена на сделките между физически и юридически лица достига 1 042 лв. за декар, а на сделките между юридически лица - 961 лева. Средната цена на сделките с постоянно затревени площи (естествени и изкуствени ливади, мери и пасища) през 2020 г. достига 268 лв. за един декар и също отбелязва намаление спрямо предходната година - с 10.7% (табл. 1).

1. Средни цени на сделките със земеделска земя по категории за използване на земята през периода 2014 - 2020 година

(Лв./дка)

Категории на земята	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ниви	708	761	770	870	980	1053	1042
Овощни насаждения	440	480	534	#	#	#	#
Лозя	451	339	370	#	#	#	#
Постоянно затревени площи	246	227	271	262	218	300	268

„#“ - прекъснат динамичен ред.

През 2020 г. най-висока е цената на сделките с ниви в Североизточния район - 1 470 лв. на декар, което е с 0.5% повече спрямо предходната година. В Северния централен район цената на сделките с ниви достига 1 155 лв. на декар, в Северозападния район - 986 лв. на декар, а в Югоизточния район - 899 лв. на декар. Спрямо предходната година има увеличение на цената и в трите района съответно с 1.5, 2.0 и 4.4%. През 2020 г. намаление в цената на сделките с ниви спрямо предходната година е отбелязано в Югозападния район - с 51.0%, и в Южния централен район - с 8.9% (табл. 2).

2. Средни цени на сделките с ниви по статистически райони през периода 2014 - 2020 година

(Лв./дка)

Статистически райони	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	708	761	770	870	980	1053	1042
Северозападен	701	718	753	920	884	967	986
Северен централен	822	832	908	789	1098	1138	1155
Североизточен	971	1057	1175	1401	1357	1462	1470
Югоизточен	501	653	721	804	809	861	899
Югозападен	331	357	228	303	199	818	401
Южен централен	477	445	426	539	681	706	643

Цена на рентата на земеделска земя в Република България през 2020 година

През 2020 г. средната цена за наем/аренда на един декар ниви достига 46 лв., което е с 6.1% по-малко спрямо 2019 година. Средната цена за наем/аренда на един декар постоянно затревени площи е 21 лв. и е с 8.7% по-ниска спрямо предходната година (табл. 3).

3. Средни цени на рентата на земеделска земя по категории за използване на земята през периода 2014 - 2020 година

(Лв./дка)

Категории на земята	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ниви	43	44	44	47	50	49	46
Овощни насаждения	35	32	41	#	#	#	#
Лозя	24	36	31	#	#	#	#
Постоянно затревени площи	17	18	15	16	16	23	21

„#“ - прекъснат динамичен ред.

През 2020 г. най-висока е средната цена за наем/аренда на един декар ниви в Северния централен район - 59 лв., като спрямо 2019 г. отбелязва незначителен спад с 1.7%. Цената, платена за наем/аренда на един декар ниви, намалява също в Североизточния район - с 21.7%, и в Югоизточния район - с 5.4%. В Северозападния район е отчетено увеличение на цената на рентното плащане спрямо предходната година с 2.0%. Спрямо предходната година цената на рентата на ниви в Югозападния и Южния централен район остава без промяна (табл. 4).

4. Средни цени на рентата на ниви по статистически райони през периода 2014 - 2020 година

Статистически райони	(Лв./дка)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	43	44	44	47	50	49	46
Северозападен	39	41	42	45	48	50	51
Северен централен	50	53	54	57	59	60	59
Североизточен	62	64	65	68	70	69	54
Югоизточен	31	31	32	34	35	37	35
Югозападен	19	21	23	28	30	30	30
Южен централен	27	28	27	31	32	32	32

Методологични бележки

Наблюдението за цената на земеделската земя и рентата в селското стопанство се провежда в съответствие с изискванията на Общата методология¹ на Евростат, отчитайки и националните особености в развитието на пазара на земеделската земя и рентните отношения в България.

Респонденти. Респондентите са подбрани от три групи икономически единици: земеделски стопанства, специализирани дружества за инвестиции в земеделска земя и агенции за недвижими имоти. За подбор на респондентите са използвани три източника: Годишен отчет на нефинансовите предприятия (със стабилна икономическа дейност „селско стопанство“), Годишен отчет на специализираните инвестиционни предприятия (инвестиции в земя) - Справка за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, и Годишен отчет на земеделските стопанства. Критерий за подбора на респондентите е стойността на направените разходи за придобиване на земя и за плащане на ренти. Приложен е праг, над който всички единици се наблюдават изчерпателно.

Географски обхват. Изследването покрива цялата територия на страната. Поради прилагането на праг е възможно извън неговия обхват да останат административни области, в които респондентите не отговарят на изискванията на дефинирания праг. Обикновено това са области, в които броят на сделките и наемането на земеделска земя са ограничени. Поради това данните често са определени като конфиденциални и съгласно Закона за статистиката не подлежат на разпространение.

Наблюдаван период. Съгласно изискванията на методологията на Евростат наблюдаваният период е календарна година. Обикновено договорите за наеми/аренда на земеделска земя се сключват за стопанска година. В съответствие с методологията в обхвата на изследването попадат всички действащи през календарната година договори, без значение за коя стопанска година се отнасят и кога ще бъдат извършени рентните плащания. Договорите за наем на земеделска земя са с продължителност една година, а за аренда - минимум четири години.

Категории на земята по начин на трайно използване. Наблюдавани са цените на три категории земеделска земя, дефинирани по начина на трайното ѝ използване: ниви, естествени ливади и мери и пасища. За осигуряване на съответствие с методологията на Евростат естествените ливади и мерите и пасищата са обединени в обща категория - постоянно затревени площи, за която е изчислена обща средна цена.

Мерна единица. В съответствие с практиката за сключване на сделки за продажба и арендуване на земеделска земя в България данните за цените се събират в левове за един декар земя.

Цена на земеделската земя. Съгласно методологията на Евростат събраната информация се отнася за цените на сделките и рентата на земеделска земя, която се използва единствено за селскостопанско производство, т.е. бъдещото ѝ предназначение няма да бъде променено.

Цената на земеделската земя е платената от собственика на свободния пазар цена, включително платените данъци (без ДДС) и такси за един декар. В цената не са включени платените суми за право на ползване, получените от собственика парични компенсации при продажбата или

¹ Common Methodology on Land Prices and Rents, приета от Работната група по селскостопански сметки и цени, 15 февруари 2017 г., Евростат, Люксембург.

придобиването на земята, стойността на сградите, построени върху земята, плащанията при наследяване и субсидиите (ако има такива).

Цена на рентата (наем/аренда) на земеделска земя. Цената на рентата на земеделската земя е изплатената в полза на собственика на земята стойност на един декар в замяна на това, че е предоставил активите си на ползвателя на земята. Цената включва и стойността на всички плащания в натура, оценени по цени на текущата година, и платените данъци и такси. Цената не включва платените суми за право на ползване, стойността на сградите или жилищата, разположени върху арендуваната земя, както и всички други разходи, свързани с други активи (текущи разходи за поддръжката на сгради, застраховки и амортизации на сгради и други).

Изчисляване на средна цена. На териториално ниво „община“ (LAU2) средната цена на сделките/договорите за наем и аренда за съответната категория земеделска земя се изчислява като средна аритметична стойност от докладваните от респондентите цени. На териториалните нива „област“ (NUTS3), „статистически район“ (NUTS2), „статистическа зона“ (NUTS1) и на национално ниво (NUTS0) средната цена за съответната категория земеделска земя се изчислява като среднопретеглена стойност. При цените на сделките със земеделска земя за тегла се използват площите на нивите и на постоянно затревените площи, а при цените на рентата - площта на наетата/арендуваната земеделска земя. Размерът на площите (теглата) се актуализира редовно, след като данните от последното проведено Наблюдение за структурата на земеделските стопанства в България¹ бъдат публикувани.

Конфиденциалност на информацията. Конфиденциалността на информацията е гарантирана съгласно чл. 25 - 27 от Закона за статистиката.

Информация за методологията и данните от Наблюдението за цената на земеделската земя и рентата в селското стопанство в Република България са публикуван на сайта на НСИ: <http://www.nsi.bg/bg/node/11263>.

¹ Наблюденията за структурата на земеделските стопанства в България се провеждат от Министерството на земеделието, храните и горите. В годините, завършващи на 0 се провеждат изчерпателни наблюдения (преброявания), а в годините, завършващи на 3 и 6 (между преброяванията) - извадкови изследвания.